

KNJIGA
ZBLIŽUJE IN
BOGATI

str. 2

PRIŠLI
SO
RUSI

str. 4

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 4. novembra 1993 • Leto III, št. 22

PORABSKI SLOVENCİ PRI PREDSEDNIKU MILANU KUČANU

Slovenski predsednik Milan Kučan je v sredo, 27. oktobra vnovič in, kdo bi vedel že kolikolič, pokazal, kako zna hkrati prisluhniti problemom manjšin in kako dobro pozna tudi sam njihove težave, hkrati pa je tudi pripravljen ponuditi rešitve.

Prav na tretjo obletnico ustanovitve prve narodnostne organizacije, Zveze Slovencev, je potekal pogovor v Ljubljani. V skupini porabskih Slovencev so bili predsednik Zveze Slovencev Jože Hirnšek, ravnateljica gornjeseniške osnovne šole Erika Glanz, tamkajšnji župan Martin Ropoš ter glavna in odgovorna urednica Porabja Marijana Sukič. Razen Milana Kučana pa so se s porabskimi Slovenci pogovarjali še državni sekretar za Slovence po svetu in manjšine, dr. Peter Vencelj, predstavnica komisije za mednarodne odnose, svetovalec v uradu za narodnosti Geza Bačić in nekateri drugi.

Naštevaje zbranih ni protokolarne narave, marveč želi pokazati tudi na vsebinski okvir pogovora. Predvsem v luči pomena tovrstnih pogovorov za manjšino; ko lahko predstavniki narodnosti brez vseh zadržkov razgrnejo svoje probleme, pa ne zato, da bi se "potožili" predsedniku matične države, marveč zategadelj, da bi se razmere spremenile, se pravi popravile tam, kjer je to najbolj nujno. In, žal, je teh področij v Porabju še

DOLG SLOVENIJE DO MANJŠIN

zmeraj dosti, nemara mnogo več, kot se zdi na prvi pogled.

Se kako velja ta ocena, denimo, za razmere v izobraževanju na vseh področjih in v vseh okoljih. Enako preskromni so rezultati v vrtcih kot v osnovnih šolah, nič boljše ni v gimnaziji in seveda tudi na slovenski katedri visoke učiteljske šole v Sombotelu ne, kajti letos se v prvi letnik ni vpisal niti en porabski ali drugi študent. Vzroki za celotne razmere v izobraževanju in tudi one v Sombotelu so različni in večplastni, dejstvo pa je, da sedanji način izobraževanja ob drugih stiskah, kot so gospodarske razmere denimo, najbolj pospešuje proces asimilacije.

lacije.

Zaradi neurejenih razmer v izobraževanju se "izgublajo" generacije mladih, kar je nepopravljiva škoda za manjšino.

Seveda so kar veliko pozornosti namenili letos sprejetemu Zakonu o narodnih in etničnih manjšinah na Madžarskem. V zakonu je, vsaj tako kaže, veliko neznank in ne najbolj posrečenih rešitev za manjšine. To se je lepo pokazalo na nedavni konferenci v Szentendreju. Na nek način dobro pa je, da bo zakon resnično začel veljati šele po lokalnih volitvah, ki bodo v drugi polovici prihodnjega leta. Do tedaj pa bo mogoče marsikatero nejasnost pojas-

niti, med ostalim tudi na meddržavni ravni, kajti Madžarska in Slovenija sta podpisali Sporazum o zaščiti manjšin pa tudi sicer se radi pohvalita, kako vzorno sodelujeta na vseh področjih (razen morda na gospodarskem).

Proces asimilacije pospešujejo tudi pereče razmere v porabskem gospodarstvu. Ker so podrobnosti znane, velja zapisati, da je težko razumeti ravnanje Slovenije, ki ne najde niti skromnih programov za manjše obrate v Porabju. Zato je sicer zadolžena pomurska medobčinska gospodarska zbornica, vendar bi morali pravi interes pokazati zlasti v gos-

podarstvu, pa v slovenski zbornici, morda v kateri izmed bank in še kje. Sem na nek način sodi tudi prometna povezanost dolga leta zaprtega porabskega območja. En prehod, ki se je sicer izkazal za res potrebnega, ne more bistveno spremeniti razmer, morda bi lahko več naredila železnica, vendar so se ravno v Porabju izrekli zoper to povezavo. Zelo verjetno je, da bosta na osnovi meddržavnih sporazumov kmalu odprta nova prehoda, in sicer na Verici in drugi, v Prosenjakovcih, za katerega si prizadevajo prekmurski Madžari.

Načeti je bilo še veliko tem, od dokaj uspešnega dela kulturnih skupin, pa vnovičnega slovenskega bogoslužja na Gornjem Seniku in drugih. Milan Kučan se je zlasti zavzel za zaustavitev sedanjega procesa asimilacije ali vsaj za njegovo upočasnitev. Ni zanikal vloge in pomena Slovenije pri tem, niti njenih, torej slovenskih obveznosti. Državnemu sekretarju dr. Petru Venclju je predlagal, naj se o ureditvi manjšinskega zakona pogovarja tudi s kolegom Jánosom Wolfartom, ki je pooblaščen za manjšine v državi.

Dobro bi bilo, če bi bila podobna srečanja pogostejša, kajti tedaj bi se morda "zganili" tudi tisti v Sloveniji, ki nekako še zmeraj pozabljajo na "enakomeren dolg" do vseh zamejskih (in drugih) Slovencev.

eR

"KOŠIČ IN NJEGOV ČAS"

23. oktobra je kuratorij Košičevega sklada organiziral znanstveno posvetovanje z naslovom Košič in njegov čas. Sam Košičev sklad je bil ustanovljen letos januarja na Gornjem Seniku. Za kraj tokratnega simpozija so izbrali drugo porabsko vas in sicer Števanovce. Privedite sta podprla Urad za narodne in etnične manjšine in števanovska samouprava. Zakaj si je kuratorij sklada zadal prav nalogo, približevati ljudem Košiča in njegova dela, smo slišali v pozdravnih besedah števanovskega župana, ki je poudaril naslednje: "Kljub temu, da je bil Jožef Košič 39 let gornjeseniški župnik, tudi sami Seničani ne vedo, kakšen pomemben "gospod" počiva na njihovem pokopališču."

Udeležence in predavatelje znanstvenega posvetovanja je pozdravil tudi gospod Janez Ujčič, direktor TV studia v Mariboru, ki je

omenil, da televizija Slovenija namerava posneti serijo oddaj z naslovom "Porabje danes in jutri". Eno od teh oddaj pa bodo posvetili prav

je začel dr. Jožef Smej, pomožni škof iz Maribora, ki je na začetku svojega predavanja opozoril na poslanico papeža Janeza Pavla II. iz 1.

eden izmed pogojev za mir na svetu". Ta misel je močno aktualna tudi v današnjih časih. Nato nas je zelo podrobno seznanil z življenjem Jožefa Košiča.

Zanimive podatke smo dobili od Lojzeta Kozarja, ml., ki je govoril o verskem življenju v seniški fari v Košičevem času. Naj omenim le pre-senetljiv podatek, da je imel v tem času Monošter manj prebivalcev kot G. Senik.

Dr. Martina Orožen je poudarila pomembno Košičevo vlogo pri izoblikovanju prekmurskega knjižnega jezika, dr. Zinka Zorko je govorila o tem, koliko svežine je prinesel s svojimi novimi besedami, tvorjenkami v jezik.

Stjepan Lukač iz Budimpešte je analiziral, kako so vplivali madžarski viri na njegova dela. 7 let je bil namreč naročnik madžarskega znanstvenega zbornika "Tudományos Gyűjtemény", ki je objavljaj najbolj

napredne prispevke z znanstvenega, književnega, itd. področja tistega časa.

Marija Bajzek-Lukač je predavala o tem, kaj je Košiča spodbudilo, da je poskušal približati svojim rojakom madžarski jezik. Eden izmed razlogov je bil državni ukrep, da morajo državni uradniki obvladati uradni jezik države. (Morda bomo kdaj doživeli tudi državni ukrep, da morajo državni uradniki znati jezik manjšine, tam kjer živijo manjšine.)

Kuratorij sklada namerava izdati zbornik, ki bo vseboval vsa predavanja s simpozija. Sama predavanja so bila pripravljena na zelo visokem strokovnem nivoju. Škoda je le, da odziv sicer maloštevilne porabske inteligence ni bil prav velik. In tu ne mislim le na slovenske učitelje.

Marijana Sukič

Dr. Jožef Smej nas je seznanil z življenjem Jožefa Košiča

pomembnemu prosvetitelju Jožefu Košiču.

Serijo dvanajstih predavanj

1989. V tej poslanici lahko preberemo naslednje: "Spoštovanje narodnih manjšin je

KNJIGA ZBLIŽUJE IN BOGATI

27. oktobra je bilo v Monoštru pomembno posvetovanje o nadaljnjem sodelovanju Pokrajinske in študijske knjižnice iz Murske Sobotice ter Osrednje županijske knjižnice iz Sombotela. To sodelovanje poteka predvsem na področju izmenjave knjig za potrebe pripadnikov narodnosti že vrsto let, v bodoče pa bi ga osrednji knjižnični ustanovi radi še poglobili. Posveta so se udeležili tudi knjižničarji iz narodnostnih šol v Porabju ter knjižničarji, ki vodijo vaše knjižnice.

Direktor soboške knjižnice Jože Vugrinec je najprej predstavil novega sodelavca za področje madžarske literature in obenem zadolženega za stike s sombotelsko županijsko knjižnico ter osrednjo državno knjižnico v Budimpešti. Jožefa Pappa. Gospod Vugrinec je predstavil nekatere konkretne oblike sodelovanja; najprej je povabil vse porabske knjižničarje na delovno srečanje v Mursko Sobotico. Tam bi se le-ti seznanili z novostmi v slovenski knjižni produkciji in za svoje bralce lažje

izbrali zanimive naslove. Pogovorili bi se tudi o določenih skupnih projektih in možnostih še boljšega sodelovanja. To srečanje naj bi bilo spomladaj prihodnje leto.

Drugo soboško povabilo bi naj veljalo kaki skupini učencev ali dijakov porabskih šol, na primer učencem - dopisnikom, da obiščejo soboško knjižnico, se seznanijo z njenim knjižnim bogastvom in se srečajo s kakim znanim literarnim ustvarjalcem, na primer pisateljem Ferijem Lainsčkom, ki ga dobro poznajo tudi v Porabju. Najprimernejši čas za tak obisk bi bil ob slovenskem kulturnem prazniku v februarju.

Tudi tretje soboško povabilo se je nanašalo na čas med 8. februarjem, slovenskim kulturnim praznikom, in 15. marcem, madžarskim kulturnim praznikom. Soboška knjižnica načrtuje razstavo knjig slovenskih in madžarskih avtorjev in vabi kako kulturno skupino, da nastopi v Murski Sobotici. V tem času pa bi lahko pripravili tudi okroglo mizo na temo s kulturnega področja.

Gospod Miklós Takács, direktor sombotelske županijske knjižnice, se je zahvalil za soboška povabila in izrekel nekaj misli o tem, kako pomembno je

za ohranjanje jezika in kulture narodnosti prav sodelovanje osrednjih knjižnic. V prvi vrsti se mora nadaljevati že utečena vsakoletna izmenjava knjig med osrednjimi knjižnicama, saj ta izmenjava zagotavlja oskrbo porabskih knjižnic s slovenskimi knjigami ter prekmurskih, predvsem tistih na narodnostno mešanih področjih, z madžarskimi knjigami. Knjižničarji iz porabskih

knjižnic so menili, da je s slovenske strani potrebno zagotoviti največ novih naslovov sodobne mladinske literature, mladi bralci pa povprašujejo tudi po

ilustriranih enciklopedijah ter poljudno znanstvenih knjigah s področja zgodovine in naravoslovja.

Starejše bralce pa zanimajo priročniki s področja zdravilstva, kuharske knjige in literatura zabavnega žanra. Najmlajši obiskovalci porabskih knjižnic pa bi želeli več slovenskih video kaset.

Tudi sombotelska knjižnica je pripravljena ustreči željam bralcev madžarskih knjig v Prekmurju ter ponuditi v izmenjavo knjige, ki si jih le-ti želijo.

Zanimivo in plodno posvetovanje so udeleženci zaključili z obiskom gornjeseniške vaše in šolske knjižnice ter Mestne knjižnice v Monoštru. V obeh imajo slovenski oddelek na vidnem mestu, vodje knjižnic pa si želijo še več dobrih slovenskih knjig, predvsem pa bralcev, ki bodo z veseljem segali po njih.

VALERIJA PERGER

SPREMLJAJTE TELEVIZIJSKO ODDAJO SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 9.40 na 2. programu madžarske televizije.

Naslednja oddaja bo 6. novembra.

SREČANJE MANJŠIN SOSEDNIJH DEŽEL

To jesen je potekalo že 18. srečanje predstavnikov manjšin iz sosednjih dežel. Letošnji gostitelj je bilo slovaško glavno mesto Bratislava, organizator pa Hrvatska kulturna zveza na Slovaškem.

Srečanje je trajalo tri dni; preživeli smo jih v prijetnem ambientu Petržalke, otoka na Donavi. Osrednja tema srečanja je bila kultura manjšin v luči evropskih sprememb.

Pozdravne besede je spregovoril glavni organizacijski vodja srečanj že 18. leto, dr. Franci Zwitter, starejši, ki se je tokrat poslovil od te pomembne funkcije in nadaljnje delo zaupal svemu sinu.

Uvodni referat je imel direktor manjšinskega oddelka na Ministrstvu za kulturo Republike Slovaške, dr. Augustin J. Lang. V svojem referatu je zelo izčrpno prikazal življenje manjšin v Republiki Slovaški ter posredoval podatke o finančni podpori manjšinam. Potem so sledili referati predstavnikov posameznih manjšin iz Republike Slovaške, za tem pa so spregovorili delegati manjšinskih organizacij iz sosednjih dežel. Zal pa se vsi referenti niso držali predpisane tematike; nekateri so začeli politizirati, predvsem pa napadati druge države in večinske narode.

Drugi večer srečanja je bil namenjen zanimivemu kulturnemu programu v domu kulture "Ružinov". V pestrem programu so nastopile kulturne skupine sedmih manjšin, živečih na Slovaškem. Posebej so nas navdušili ukrajinski in rusinski plesi. Tudi madžarska folklor-

na skupina in ansambel iz Dunaszerdahelya sta se predstavila odlično, kot dasta profesionalni skupini.

Zadnji dan srečanja, v nedeljo, smo se z avtobusi popejvali na izlet po Bratislavi in bližnji okolici. Gostitelji so nam na zanimiv način predstavili svojo prestolnico in bili smo očarani od doslej neznanih lepot.

Popoldne smo prisostvovali še zaključku srečanja. Poslovinne besede je spregovoril zadnjič dr. Franci Zwitter, starejši, pridružil pa se mu je sin, ki bo v bodoče nanesel očeta vodil ta pomembna manjšinska srečanja. Ob koncu so delegati sprejeli zaključno izjavo in se dogovorili, da bo naslednje, 19. srečanje na Madžarskem, v Budimpešti.

I. Pavlič

ODLIKOVANEC SOBOŠKE OBČINE

Gospod Ivan Camplin je ob prazniku občine Murska Sobota prejel odlikovanje. V imenu našega uredništva, naših bralcev ter vernikov z Gornjega Senika mu iskreno čestitamo. Obenem objavljamo utemeljitev za odlikovanje.

Duhovnik, pesnik, pisatelj in publicist je v svojem življenju doslej veliko postoril na dušnopastirskem, kulturnem in družbenem področju v naši občini, v naši pokrajini in širše.

Na verskem področju se je kot duhovnik in katehet razdal našim ljudem v več krajih v Prekmurju, na Štajerskem, v Franciji (kot duhovnik naših izseljencev in sezonskih delavcev v letih 1937 in 1938) in na Madžarskem. V domači pokrajini oziroma občini in med porabskimi Slovenci se razdaja še danes, saj je gornjepetrovski župnik, razen tega pa od letošnjega avgusta naprej vsako nedeljo opravlja službo božjo v slovenskem jeziku pri naših

rojakihi na Gornjem Seniku.

Gospod Camplin pa je tudi pesnik, pisatelj in publicist. Piše miselne, razpoloženske, domoljubne, nabožne in celo ljubezenske pesmi in črtice. Kot publicist pa se loteva čisto praktičnih življenjskih vprašanj pri nas, piše o pastoralni meditaciji o veri, nam predstavi nekaj najpomembnejših kulturnozgodovinskih spomenikov v Prekmurju idr. Svoja dela je objavljala (in jih še objavlja) v Novinah, Marijinem listu, Marijinem ogručku, Novi poti, Glasniku Slovenskega duhovniškega društva, Stopinjah in drugje. Občasno tudi prevaja, v letu 1940 pa je bil nekaj mesecev tudi urednik Kleklovih Novin.

Na družbenem področju je zaslužen za povezovanje naših izseljencev in sezonskih delavcev v Franciji pred drugo svetovno vojno, ko je bil ne le njihov dušni pastir, temveč jim je urejal tudi administrativne posle s fran-

coskimi oblastmi. Marsikateremu od njih je pred leti pomagal pri pridobitvi pokojnine. V današnjem času pa je njegova največja zasluga, da porabski Slovenci lahko po daljšem času zopet poslušajo službo božjo v slovenskem jeziku. To pa ni pomembno le za njihovo versko vzgojo, temveč prav tako za njihovo nacionalno zavest in za ohranjanje slovenskega jezika v Porabju. Če je bil Janoš Kuhar, poslednji slovenski župnik na Gornjem Seniku, neke vrste porabski čedrmac, je od letos naprej to prav gotovo tudi Ivan Camplin.

Skratka, gospod Ivan Camplin je človek, ki je s svojim dušnopastirskim, kulturnim in družbenim delom ogromno naredil za ugled in napredek soboške občine in naše pokrajine, dosegel nadpovprečne rezultate trajnejšega pomena in bo v prihodnje veliko naredil za ohranjanje slovenskega jezika in slovenskega človeka v Porabju.

PISMO IZ SOBOTE

VODE KELKO ŠKEJŠ

Te smo pa prej včakali telko pričakovanoga deža po dveji lejta sušave. Kak zdaj vovjidi, ga je spadnolo rejsan za dveji lejti nazaj. Pa kak lejko vidimo, de škoda od toga deža bar takša, kak je bila od sušave. Dapa nega nevoule. Mi Slovenci smo vrtli pa mo tou nevolu vovzmošli to. Najbole so bile veseleje premnouge živali, stere v vodeji živijo. Ribe so namreč že rejsan bole po sujon plavale, kak pa po mokron. Krapji, steri so že tak ali ovak manjasti, so niti gesti več nej steli, tak ka smo mi ribiči jako slabe volej kouli ojdli. Tak čujen od pajdašov, ka so palik nekšo volou do življenja doubili pa že bole apetit majo.

Naš paver vodou ma rad, te drugoč jo pa palik nema tak fejst rad. Gda je nega, kunej, gda pa je geji preveč, pa že palik kunej. Najbole zdaj kunejo tisti, steri so čakali, ka de repa bole kusta, zdaj pa nemrejo na njivo, ka vse voda gor stoji. Njiva deca pa na cejlo stvar nači glejdajo. Vkup so privlekli stare banje, svinjske kopanje, vtrgnoli kakšo lato in se začali poganjati gor pa doji po vodeji, pod sterov njin kruij rastej. Nej so pa bilij tej mlajši edini, ka so si čune delali. Najšo se jih je edno par, steri so bili gvuišni, ka de konec sveta. Čune pa hrano so znosili na velke bregč pa te tan čakali, če de prišlo do vesolnoga potopa. Ške zdaj, gda se je že vse zmirilo, si ne dajo valati, ka potopa nede. Pravijo, ka glavno ške prijde, tak ka so čuni ške skouz po bregaj.

Mi čisto navadni lidje smo bili vesejli toga močnoga deža zavolo toga, ka so se reke pa napunile in de zadosta vodeji čez zimo in nede nevole z elektriko in je nede trbelo uvažati iz Italije. Takša elektrika je te drakša. V toj draginji bi nan falejša elektrika prišla kar prav. No, naše senje so bile kratkoga veka. Kar nainouk je elektrika gratala drakša. Zakoj je nej niške znao praviti. Enostavno zdaj palik kujamo pa si svejtimo z drakšo elektriko.

Preci velko nevolu so meli moški, steri se bole po krčmaj držijo. Tak so edne krčmej mele po dve ali tri pedne vodeji kouli šanka. Pa tou nej bilou zavolo poplav. Kanalizacija je bijla tak puna vode, ka je te vse nazaj gormlatilo. Vej če bi samo voda bila... Ali je te tan plavalu vse tisto, ka človek po stranišči dojspisti to. Edne je tou nej moutilo. Čista merno so v batašaj stali tan pri šanki pa pili svoj spricer.

Pri nas doma smo na dež glejdali vsaki po svoje. Maliva dva sta troubila, ka jiva mati nej vopistijla, ka bi te prej zbetežala. Žena je bijla čemerna, ka je nej mogla gvanta na prouston sišiti pa zatou, ka so njoj deca po glaveji skakali. Ge san v vsaki kapli deža vido edno ribo in od nevoule, ka do vodeji pa pune, pripravlo šker za ribičijo. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, na dež glejda vsaki den nači. Prviva dva dni njoj je pasalo takšo zaspano vrejme, cejli cajt se je tak pomali vlačila iz sobe v sobo. Te gda smo mi druiji škeli malo počinouti, pa si je zmislila, ka trbej kučo spucati. Gda smo tou te po velkih mukaj li včinili, pa se nan je zgoudilo neka takšoga, kak se je nešternin oštarašon, ka nj n je vsefelej kouli šanka plavalu. Gda se je tou zgodilo, je moja tašča Regina, trno čedna ženska, že pa gratala čudno zaspana.

MIKI

OD SLOVENIJE..

DAN REFORMACIJE

V Prekmurju so praznični dnevi minili v znamenju reformacije. Praznovali so v vseh desetih verskih občinah. Osrednja prireditev pa je bila v nedeljo, 31. oktobra, v soboški evangeličanski cerkvi; protestantska verska skupnost je namreč organizirala slavnostni koncert Ljubljanskih madrigalistov.

DAN MRTVIH

1. novembra so se Slovenci spomnili pokojnih in izrazili spoštovanje do vseh, ki so žrtvovali življenja za Slovenijo. Na soboškem pokopališču so predstavniki borcev in mladine v navzočnosti Andreja Gerenčerja, predsednika občine, položili vence na grobove borcev. Podobno je bilo v vseh občinskih središčih.

TEDEN ZNANOSTI

2. novembra se je v Sloveniji začel prvi teden znanosti in razvoja. Na prireditvi bodo predstavili najnovejše znanstvene dosežke. Pripravili bodo tudi vrsto okroglih miz in pogovorov, na katerih bodo sodelovali številni domači in tuji znanstveniki. Prireditev bo odprl minister za znanost in tehnologijo Rado Bohinc.

BIENALE MALE PLASTIKE

V Murski Soboti je 11. mednarodni bienale male plastike. Na njem sodelujejo ustvarjalci iz Avstrije, Hrvaške, Italije, Madžarske, Poljske, Romunije, Nemčije, Slovaške in Slovenije. Razstava bo odprta do 29. novembra z vodilom Mala skulptura in objekti v prostoru.

"PRIŠLI SO RUSI"

Vogrski parlament je napravil edan zakon, steri tak piše, ka tistim, steri so v vauzi bili ali so pa njim gauštjo, njivo vkrajzeli, tis-

kaj ostane, te na tisto bi leko licitirali lučki. Tak mislim, ka tau bi etak bilau poštano. Zato, ka je zdaj pã samo tistim bilau tau

dvajstikrat bili na licitaciji.

Vsakši falat zemlc dano ma, ka tjelko zlati kuron je vrejden. Tau je odvisno, kak velka je pa kakšna zemla je. Če baukšo te več, če laguvejša, te menja zlati kuron je vrejdna.

Edna zlata kurona telko forintov košta, na tjelko so go gora zlicitirali. Povejmo, mamu edno gauštjo, stera je pet zlati kuron vrejdna, pa edno zlato kurono so na petdjezero forint gora zlicitirali. Te tau gauštjo za 25 djezero forintov tjupijo. Dapa če dva licitirata, te se leko tak zglijata, ka vsakši pulonje voplača, pa te pulonje gauštja dobita. Tau te napravita, če neščeta edan na drugoga licitirati, pa zamlau dójn obadva štjeta meti. Tau več lüstva tu leko napravi, če je gauštja zavolc velka. Dapa tau se samo na rejdke zgodi, če je gauštja lejpa.

Tak je tau bilau 22. oktobra v Andovca. Štiri gauštje so vöspisali na

vlejko tisti, če bi zdaj njegov gauštjo licitirali pa drugi bi go dolaküpo, nej on."

Te čas je krčma cejlak puna gratala. 43 lidi se je nutraspisalo licitirat. Štje pred tejn je proso župan lucke, aj pistijo tiste, steri svojo gauštjo štjejo nazaj dobiti. Če kaj ostane, te tisto leko njigvo baude. Tau nika nej valalo. Vsakši na gauštjo iušo, zato ka lejpa bila. "Za nauroga nas ne gledajte," so prajli. "Mi ranč tak leko licitiramo, kak domanji." "Te se zglijajmo," je pravo župan. Dapa tau tu nej šlau, zato ka spoj samo za sč so brodili, pa nej za tiste, čidna je gauštja gnauk svejta bila.

Licitiranje se je začnilo. Par ednoj gauštji so na deset djezero gorapugnali edno zlato kurono. Najlepšo gauštjo so pa na 23 falatov raztalali. Takši so bilij, kak nejma mara, pa nej kak lüstvo. Nej se njim štelo nikanej. Zaman se je tam skončila tista ženska, čidna je gauštja bila. Tau se par njim nej štelo. Oni so samo tau meli pred učami, ka tau zakon dopisti. Drugo se pa ne šte. Nej se njim štelo, če s tejn enga človaka na nikuj dejajo, samo aj leko do gauštje pridejo. Lagvo je bilau gledati pa poslušati tisto, ka je tam šlau.

Tak mislim, ka so nistar-noma pavra nauvo škodo naredili (v duši, v srcej), nej ka bi popravili škodo. Pitam, ka baude s tau gauštjov, stera je v lucke rokč prišla. Pridejo pa vse dolazusejkajo. Te de že časnu si broditi, ka tau bi ovak trbelo napraviti. Z drugoga kraja pa tak mislim, ka so ranč nej bili tak nauri, steri so vönajšli te zakon. Zato ka etak več pejnaz vtjuipride z licitiranja. Tistoma urada, steri pejnaze tadeja, tistoma je vrejdno. Tistoma lückoma, steri je küpo gauštjo, tistoma tu. Samo ranč tisti je austo tam, gde je, za steroga so zakon vönajšli.

K. Holec

Vaseli so bili pavri zato, ka so mislili, ka si leko nazaj kupijo njive...

tim zdaj popravijo škodo. Nej trbelo nika drugo delati, samo prošnje nutradati. Bijo sto več pa bijo sto menja odškodnine daubo. Vaseli so bili pavri zato, ka so tak mislili, ka nazaj si leko kupijo njive pa gauštje, ka so njim ali starišom gnauk svejta vkrajzeli. Nika drugo nej trbelo delati, samo vzeti papire pa na dražbi nazaj kupiti zamlau. Najprvin so se te čuidivali, gda so zvedli, ka drugi tu dola leko kupijo njigvo zamlau. Dapa zato nej so se budjali od tauga trno. Vedli so, ka saused nede licitiro na njigvo zamlau. Saused je pošteni človek. Do tejjamau ranč bi nej bila flinga. Samo edno so pozabili (ali nej so vedli) pavri. Tau, ka na dražbo nej samo z vesi leko pridejo, litji s cejloga rusaga. Tu so se začnile nevole. Zato, ka je pavar za svojo držo tisto zamlau, ka so gnauk svejta vkrajzeli od njega. Pa gda so lučki dójn dolaküpili njigvo zamlau, te njim je ranč tak lagvo spadnilo, kak gda so njim uprvin vkrajzeli. Etak so pavri dvakrat vkrajzeli tisto zamlau. Tau bi tak bilau poštano, če bi na prvo licitiranje samo tisti leko licitirali, čidna je zemla ali gauštja bila. Pa če koma nej trbej nistarni falat ali če

dobro, steri so doste pejnaz meli. Pa tej so nej pavri bili, tau tu gvüšno. Vtjuipspitjupjavajo bone za odškodnino pa s tejni odijo kaulak po vasaj licitirat na gauštje. Na grünt nej, zato ka z zamlau delati trbej pa asak na

"Za nauroga nas ne gledajte" so prajli lučki

njej dójn samo malo. Dejo od vesi do vesi pa licitirajo. Če se njim ne posreči, povejmo v Števanovca ali na Gorenjom Seniki, te dejo tadala v Andovce. Vejo, ka je tau vrejdno, zato ka etak fal leko k gauštji pridejo. Od licitiranje se pa ne budjijo zato, ka pejnaze majo pa licitirati tu bole znajo kak pavri. Meli so cajt se navčiti. Djestou nad njimi takši, steri so že več kak

licitiranje. V dvej vöri se je začnilo, dapa štja ranč pau dvej nej bila vöra, pa krčma že puna bila. Dapa nej z Andovčanari, litji z lüctji. Edan za drudjim so stanjüvali autondja, edan dragši bijo kak drudji. Gda so nutraustapili v krčmau, nekaj od Andovčarov je njim kričo: "Prišli so Rusi. Etašo grdo delo štja Horthy nej napravo, kak tisti steri so te zakon vönajšli. Najgari bi bijo, kak bi čobe

ČE DRŽINA TŪ POMAGA...

Srečo sam mejla gnes, gda sam na Gorenjom Seniki poiskala mlado družino Jožefa Gyečeka, njegvo ženo Margito, njene stariše pa babico. Vsi so doma bili. V ganki smo pa natüma bili, ka je mala Barbara spala, nej bi go radi gorpřebudili. Ona je 1 leto stara, ešče rada dosta spi.

Gda sam njim prajla, ka bi rada, nej so se branili. Mama Agica je samo telko prajla: "Leko pišeš od mladi, od nas, dapa fejš nas nej trbej valiti. Mi smo takši, kak vsakši drugi v tauj vesi."

Agi! Ge se tak spominjam, ka si ti tistoga reda, tak 40 lejt nazaj tū bila član gorenjoseniščkoga pevsčkoga zbora? Tak je?

"Tak je. Te je zbor Baba neni dirigerala, stera je tuj na Seniki leranca bila. Lepau je bilau. Rada sam ojdla, tačas sam mogla."

Tak mislim, ka si potejni zatok nigdar nej branila svojoj deci, ka bi ojdli v zbor, v plesno skupino.

"Dvej čeri mam, dobro znaš. Agi je starejša, ona je več lejt bila član zbora. Gda se je oženila, je odišla v Števanovce, od tistec je več nej mogla nazaj ojtí. Druga čer je Margit. Ona je že v šauli začnila plesati. Gda je vō s šaule ostanila, te je pa plesala tadala pa je ešče v pevski zbor tū notstanila."

Mladi zakonski par, Joži Gyeček pa njegva žena Margit sta, tak leko povejmo, dobra pelda mladinej. Joži! Tvoja mati je Vogrinka. Itak ti plešeš, spejvaš slovenski. Kak je tau?

"Tau je istina, ka mi je mati Vogrinka, da sam pa ge tuj gorzraso na Seniki. Meni je tau lejo pa drago, ka je tuj. Ge strašno rad mam slovensko pesem pa ples. Brez lübezni tau ne moreš opravlati."

Margit, kak si pa ti s tejm?

"Ge sam ranč tak, kak Joži. Nej zatok, ka mi je on mauž. Miüva obadva sva že kak deca za kulturo bila. Od tistogamau delava tak v plesnoj skupini kak v zbori."

Večkrat smo že pisali od toga, ka Baugi vala tuj v Porabji je nej malo tisti, steri aldüvajo svoj cajt za tau, aj bi slovenska kultura gorostala.

Tau je istina - pa mislim drügi nedo za toga vola čemerni - ka takše lüdi največ na Gorenjom Seniki najdemo. Ka je pri tom ešče lepše, tau je tau, ka se tuj mladina tū zavzema za tau lejo delo. Gestejo takši, steri so od maloga mau aktivni. Steri so že priliko meli, so že v vrtaci začnili, pa zdaj itak delajo. Med nji vam not pokazem mladi zakonski par, za steroga je vse tau istina, ka sam do tejamau napisala.

Kak dugo že delata v folklori pa v zbori?

"Plešava že bliüzi 13 lejt, od toga že deseto leto kak odrasli. Spejvava pa že 8 lejt."

Mata malo dejte, eno leto staro. Kak sta pa tau mogla napraviti, ka sta skauz ojtla na probe? Margit če je falila tri ali štirikrat?

"Kak sam že pravo, miüva strašno radiva mava ples pa pesem. Ovak pa Margit spoj dobre stariše ma. Oni so malo Barbaro že spoj malo pazili, miüva sva leko šla na vaje, na nastope," pravi Joži.

"Sploj velki korajž mava. Ge sam kusta bila, že sam v ausmom mejseci bila, gda je biu eden nastop pa sam plesala. Gvant sam nej mogla redno vküip-zakapčiti, de sam je pa nej tam njala. Pri zbori ranč tak. V petek sam ešče na vaji bila, v nedelo sam pa že rodila. Moji stariške so nam dosta pomagali pa nam pomagajo. Ovak bi tau nej mogla včiniti," pravi Margit.

Ka vüva mislita, na Gorenjom Seniki kak dugo de ešče živo slovenski ples, slo-

venska pesem? Kak dugo baudejo lüdje, mladina, steri do tau tadala delali?

Joži: "Dostakrat si premišlavam. Zatok pa miüva v Margitov sva nej gnauk pa nej dvakrat že nagučavala mladino, aj pridejo, steri za koj majo korajž. Zmetno je. Naša mladina že zmetnejše dč

na te programe. Mi, steri smo not v tej skupinaj, smo tui večkrat krivi. Bole je moremo gorprijeti, pomagati, steri se na srečo najdejo pa pridejo med nas."

Margit: "Tau od toga tui shaja, kak do lüdje živeli, kakši do pogoji, kakša de politika. Gnes se veselimo, ka plesna skupina je krepka. Nigdar telko članov je nej mejla, kak zdaj. Tau bi dobro bilau zdržati. Najti takše, steri za tau ali pa za tisto majo korajž. Ovak tau nede."

Točkar smo tuj v ganki natüma bili, ka je mala Barbara spala. Rada bi go že vidla, zatok ka go poznam. Mama Agi go je večkrat na pevske vaje prinesla. Tak ka smo go mi že notvzeli v zbor. Ka pa Barbara? Ona de rada spejvala ali plesala?

Joži: "Po mojom je ona tau že od matere erbala. Malo dejte je, ali čüije, pazi pesem pa ples. Ge dosta plešem z njauv, ona se drži tak, kak edna velka - na moji rokaj."

Margit: "Če v radioni, ali televiziji čüije pesem, vidi ples, tisto ji je drago. Ona tui spejva po svojom, malo svojo tejo ta pa nazaj giba, se veseli."

Ka pa Margitin oče?

"Margitin oča se k drugoj stvari razmej. Strašno leje stvari zna narediti z lesa. Istina, nej se je včüije tišlarstvo, dapa več zna, kak eden mizar. Vse ka je doma potrejbno, pa ešče dosta dekorativno tui napravijo za nas."

Vüпам se, da te ešče dugo ojdla plesat pa v zbor. Brezi vaja bi obedvejskupine bole srmačke bile, večkrat je pa tak, ka bi brezi vaja ranč nej mogli nastopiti.

Joži: "Če de mogauče, tak dugo va ojdla, kak va mogla. Ešče gnauk pa morem prajti, ka brez držinske pomoči je tau nej mogoče."

Ka bi radi bili, aj bi napisala ešče od vas, ali od kaj drugoga?

Margit: "Rada bi bila, če bi znali, ka pri nas štiri generacije živčjo vküip. Stara mama nam eške, Baugi vala, živčjo. Zdaj so že bola betežasti, ali oni tui na računí majo našo delo. Gda je Barbara eške menkša bila pa njim je nej mogla vujti, so go dosta varvali, spoj go radi majo. Mala Barbara pa nij."

Agi: "Naša držina s tejn živč, če je petek, te pevski zbor ma vaje. Te se prpravimo, ka mo pazili na malo Barbaro. Ranč tak za svoje držimo vaje pa nastope plesne skupine. K tomí smo navčeni."

Komik smo dokončali, mala Barbara se zglosi. Gor je stanila. Lejo malo dejte je. Smejmo se vüpati, ka mala Barbara tui baude član pevsčkoga zbora pa plesne skupine.

I. Barber

... DO MADŽARSKE

VEČER SLOVENSKE TELEVIzIJE

29. oktobra je bil na 2. programu madžarske televizije Večer slovenske televizije. Program se je začel ob 17.20 uri in trajal vse do polnoči. Voditeljica programa je bila Miša Molik skupaj z madžarskim novinarjem- napovedovalcem Miklošem Györf-fyjem. Osrednji del popolndanskega programa je bil turistični magazin, ki je poskušal približati madžarskim gledalcem Slovenijo preko pogovorov in filmov. Nagradna vprašanja so se nanašala na slovensko obalo, Postojnsko jamo in na Bohinj. Srečni dobitniki so bili nagrajeni s potovanjem v Slovenijo. Da je Večer slovenske televizije gledalo precej ljudi, so pokazali tudi telefonski klici.

Večerni del programa sta sestavljala dva filma, filmska satira o Feliksu Langusu in dokumentarec o Materadi, istrski vasi s slovenskim, hrvaškim ter italjanskim prebivalstvom.

UKINJENO UREDNIŠTVO

30. oktobra je bil protestni shod sodelavcev madžarske televizije. Skupina televizijskih novinarjev in tehničnih delavcev je protestirala zaradi tega, ker so suspendirali glavnega urednika informativne oddaje na 2. mreži. Ista usoda je doletela nekatere sodelavce, ostali so pa bili kar solidarni z njimi. Slo je za uredništvo, ki - v nasprotju z dnevnikom - ni bilo prav naklonjeno vladi.

25. LET DRUŠTVA UPOKOJENCEV

Društvo upokojencev v Monostru je pred kratkim praznovalo 25 obletnico svojega delovanja. V društvo je včlanjenih približno 80 slovenskih upokojencev. Na proslavi so nastopile slovenske pevke društva pod mentorstvom Marije Rituper iz Murske Sobotice.

BREZ KOMENTARJA

V zadnji številki **PORABJA** smo objavili članek v madžarsčini z naslovom **Levélváltás. Bralcem, ki ne govorijo madžarsko, smo obljubili povzetek v slovenščini.**

Vsa zadeva se je začela s člankom, objavljenem 3. septembra v madžarskem tedniku *Heti Magyarországnak*. Naslov članka je bil: "Prepovedana manjšina". V tem članku piše naslednje:

"Zastopamo interese porabskih Vendov - pravi dr. Talabér Zsolt, župan Verice-Ritkarovcev. Raziskujemo lastno preteklost, kulturo, šege in običaje. Zaposlili smo znane zgodovinarje in jezikoslovce, da vodijo to raziskovalno delo. V pripravi je tudi vendski slovar. Razen tega pomagamo našim članom pri vsakdanjih zadevah. Navezujemo stike z Vendí, ki živijo v drugih pokrajinah oz. državah, med drugim v Ameriki. Zelo nas veseli, da je v mesecu maju Komisija za človekove, manjšinske

in verske pravice pri madžarski skupščini priznala obstoj naše vendske etnične skupine, tako v preteklosti kot v sedanosti.

Njen predsednik dr. Gábor Fodor je z veseljem pozdravil, da je naša zveza nepolitična organizacija in da ne deluje zoper nobene druge organizacije."

Na podlagi članka se je predsednik Zveze Slovencev obrnil na predsednika omenjene komisije, dr. Gáborja Fodorja, ki v svojem odgovoru piše naslednje.

"Prejel sem Vaše pismo z dne 10.9. 1993. Rad bi vas seznanil, da trditev dr. Talabér Zsolta v članku v *Heti Magyarországnak* z dne 3.9., ne ustreza resnici. Komisija za človekove, manjšinske in verske pravice pri madžarski skupščini nima pravice priznati nobene manjšine, kakor tudi ni priznala Zveze Vendov na Madžarskem. Sploh pa ne pred sprejetjem manjšinskega zakona."

... "V svojem pismu z dne

30.6. 1993, sem gospoda predsednika (t.i. Vendske zveze) seznanil s tem, da sem njegovo pismo ter študijo o preseljevanju narodov predložil naši komisiji na seji, ki je bila 25. maja. Opozoril sem ga tudi na to, da se bodo približno čez dva tedna končali usklajevalni dogovori šestih strank (o manjšinskem zakonu), ter da veljajo po tem dogovoru za avtohtone manjšine le naslednje: Bolgari, Romi, Grki, Hrvati, Poljaki, Nemci, Armenci, Romuni, Srbi, Slovaki, Slovenci in Ukrajinci."

"Zahvaljujem se, da ste me obvestili o objavljenem članku, kajti vsebina članka ne ustreza resnici."

Med tem časom je prispelo na naše uredništvo novo pismo, ki ga je napisal dr. Talabér Zsolt, župan Verice-Ritkarovcev. Zaradi novinarske etike (ki je on nam sicer ne pripisuje) objavljamo pismo v celoti.

NAŠE PESMI (61)

ŽALOST MENE PREMAGUJE

Žalost mene premaguje,
ker zapustiu bom svoj dom,
/:šeu bom daleč v kraje tuje,
več prišeu nazaj ne bom: /

Zvezde, ki ste mi bleščale,
ko sam srečen vzeu slobod
/:vej me boste spremlavale,
ko bom pred sovragom stau: /

Starši ostanite zdravi,
spomnite se gdaj na mé,
/:saj na vas bo tú v daljavi,
moje mislilo srcé: /

Zbaugom sestre ino bratci,
zbaugom luba, lubica,
/:ti bodeš doma ostala,
jaz paj morem odvandrat: /

Domovina, domovina,
mili moj slovenski kraj,
/:Baug vej kera bo ravnina,
v grob dejala mene gdaj: /

(Gorenji Sinik)
-mkm-

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG

Olvastam újságjukban, a Porabje-nak legutóbbi október 21-i számában a "Levélváltás" című írást. Mivel a cikkben név szerint többször is meg lettem említve, szeretnék reagálni a leirtakra. Annál inkább, mivel a cikkben olvasható levél valótlan állítással vádol.

A dr. Fodor Gábor úr által írt levél szerint: "... a *Heti Magyarországnak* 1993. szeptember 3-i számában dr. Talabér Zsolt állítása nem felel meg a valóságnak." Fodor úr ezzel arra a nyilatkozatomra céltzott, melyből a Porabje is idézett. Emlékeztetőül, ezt állítottam a nyilatkozatomban: "Nagyon örülünk annak, hogy hosszú harcunk után májusban az Országgyűlés emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottsága elismerte a vend etnikumunk múltbéli és jelen létezését. Dr. Fodor Gábor elnök úr örömmel üdvözölte, hogy szövetségünk politikai érdekektől mentes, s nem irányul senki, semmilyen szervezet ellen."

Ezen állításmat arra a levélre alapoztam, melyet

Fodor úr, mint az **ETNIKAI BIZOTTSÁG ELNÖKE**, a Magyarországi Vendek Szövetségének írt. E levél az alábbiakban teljes terjedelmében közre adom. Ezután ki-ki eldöntheti, hogy a Porabje által idézett és Fodor úr által kifogásolt nyilatkozatom mennyire felel meg a valóságnak. Külön felhívnam a figyelmet Fodor úr levelének második bekezdésére.

Ime a levél:

***

Zsámpár László elnök
Magyarországi Vendek
Szövetsége
Kétvölgy

Tisztelt Elnök úr!
Nagyon köszönöm, hogy tájékoztatta az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottságát a Magyarországi Vendek Szövetsége megalakulásáról. Az Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottság a mellékelt beküldött irataik (Alapszabály, bírósági cégbejegyzés, Statisztikai Hivatal levele) nyil-

vántartásba vette.

Egyetérték Önnel abban, hogy a Vendek Szövetségének megalakulása számos olyan kérdést vet fel, amely megválaszolásra vár. Külön örülök, hogy megküldte a vend nép rövid történetéről szóló összefoglalót, amely valóban kétségtelenné teszi a vendség múltbéli és jelen létezését. Örömmel üdvözölöm azon célkitűzéseik, mely szerint politikai érdekektől mentesen kívánnak tevékenykedni, és tevékenységük nem irányul senki és semmilyen szervezet ellen. Külön örülök annak, hogy együtt kívánnak működni a Magyarországi Szlovének Szövetségével. Levelük megküldtem tájékoztatásul a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnökének, dr. Wolfart Jánosnak is, és kértem a hivatal állásfoglalását.

Munkájukhoz sok sikert kívánok.

Budapest, 1993. április 5. Tisztelettel:

Dr. Fodor Gábor
a bizottság elnöke

Ezek után már csak egyet szeretnék megjegyezni. Sajnálatosnak tartom, hogy a Porabje szerkesztősége eddig nem (és most sem) tartotta szükségesnek, hogy az egész vend kérdésről az egyik leginkább érintett fél, azaz a Vend Szövetség is kifejtthesse véleményét a Porabje-ban. Holott az utóbbi egy évben cikkek özönét szentelték a kérdésnek - többnyire a vendség és

szövetségünk ellen. Pedig szerintem a Porabje mint újság tartozik annyiaval olvasóinak, hogy a Vendvidéket érintő tényeket és történéseket is objektívan, minden oldalról megvilágítva mutassa be nekik...

Kétvölgy, 1993. október 25.

Dr. Talabér Zsolt
a Magyarországi Vendek
Szövetségének titkára

Kleta sprtulejt že kreda baude "hiša", stera se na Verici zida. Kak smo zvedli od gazde, Jánosa Kövecsesa, te ram nede hotel, gde si sto koli leko izo vözema. Zato nej, ka bola za bogate se je tau zidalo, pa nej za takše držine, steri pet, šest mlajšov majo. Na takše brodiijo, sterim se vidi ta krajina, te mir, ka je na Verici.

SREČANJE ČLANOV MLADINSKEGA RDEČEGA KRIŽA

9. oktobra smo se zbrali člani mladinskega rdečega križa in se odpravili v Števanovce. Prijavili smo se lahko le tisti, ki imamo izkaznico rdečega križa. Z Gornjega Senika nas je bilo pet, z Doljnega Senika pa deset. Vodila nas je učiteljica Judita, ki je obenem mentorica rdečega križa na naši šoli. Peljali smo se s kolesi. Med potjo se je pripetilo tudi nekaj nesreč. En učenec se je moral celo vrniti, kajti imel je "gumidefekt". V Monoštru smo zavili v smeri Žide. Ko smo prišli

do vrha vzpetine, smo si malo oddahnili. Pojedli smo nekaj in se osvežili.

Nadaljevali smo s potjo. Težko smo se vozili po vijugasti cesti, kajti pokrajina je precej gričevnata. Ob enih naj bi bili v nekdanjem pionirskem taboru v Števanovcih. Nazadnje smo tako hiteli, da smo ostali skoraj brez sape. Prispeli smo točno takrat, ko se je začel program.

Vsedli smo se in poslušali predavanje. Vmes so nam ponudili čaj in pecivo. Predavali so o tem, kako škodujeta nikotin in

alkohol zdravju. En policist je govoril o nevarnostih na cestah. S pomočjo neke deklice je tudi pokazal. Predavanja so trajala vse do pol treh. V odmoru smo se malo spočili. Nato se je začel ples. Toda mi smo prej krenili, ker je vse kazalo, da bo deževalo.

Po mojem mnenju je bil program zelo zanimiv, kajti slišali smo veliko koristnega. Obenem pa je kolesarjanje zelo zdravo.

Žuža Mezei
OŠ Gornji Senik

DRAGA TARMAN: JESEN V MESTNEM PARKU

Mestni park s starimi bukvami, hrasti, gabri in bori, kostanjevim drevoredom in gozdnatim hribom v ozadju je zelena oaza mesta. Ker daje kisik, mu rečemo tudi pljuča mesta.

Tu žive ptiči, mali sesalci, okrog lazijo kuščarji. Ob ribniku regljajo žabe, ob tratih pa se spreletavajo pisani metulji. Tako bogato življenje bi zmanjkali med hišami, stolpniciami in prometnimi ulicami.

Jesen je čas dozorevanja plodov. V kostanjevem drevoredu se oktobra vsipava iz krošenj divji kostanj. Potrebujemo ga pri izdelovanju mila. Divji kostanj pa je tudi hrana za srnjad in jelenjad.

Z žirom bukev se mastjo polhi, ki so nočni nabiralci žira, želoda, kostanja in lešnikov. Po teh gostijah se močno odebelijo. Telesna tolšča jih hrani dolgo in mrzlo zimo. Že prvi mraz v novembru jih zvabi v stara dupla in podzemeljske rove na dolgo zimsko spanje.

Ljubka prebivalka naših parkov je veverica. Tudi ona si pripravlja zimsko

bivališče. Gnezdo si splete visoko v smrekovi krošnji, med deblom in vejami. Tod pozimi prespi hud mraz.

Ob sončnih dneh obiskuje mesta, kamor sedaj skriva gozdne plodove. Orehe in lešnike zakopava

je odletel proti jugu že v avgustu. Kukavica je že dolgo tiho, a zapustila nas je šele septembra. Sledile so ji penice, slavci, srakoperji, lastovke, drozgi in pastirice. Če je trd mraz, zapusti mestni park še pisani lišček, ki se je

pod mah. Sem in tja skriva oreh v trhel panj. Gobice natika na suhe vejice. Pozimi prav rada obiše tudi ptičjo krmilnico, kjer so okusna sončnična in bučna semena. Veverice, ki so se navadile človekove bližine in spoznale našo naklonjenost, rade vzamejo oreh tudi z roke.

Lepi pevec kolibar, ki se je oglašal v poletnih jutrih,

tako veselo obešal na osat, kjer je obiral zrelo semenje.

Park obišeči zjutraj, čez dan in pred mrakom. Tiho opazuj življenje rastlin in živali. Z daljnogledom ti bodo prebivalci še bližje. Če pa si boš opazovanja zapisoval več let, boš odkril skoraj vse skrivnosti mestnega parka.

JESEN

Jesen je čas, ko pogosto dežuje, je megla in listje pokrije tla v gozdovih. Listje je rumeno, rdeče, rjavo in svetlo zeleno. Sonce "hodi" po obzorju dan za dnevom niže. Dnevi se krajšajo in noči daljšajo. Hladneje je, zato se oblačimo topleje.

Ptice selivke odletijo v toplejše kraje. Na vrtu se "poslavlja" mnogo lepih cvetic. Nekateri gozdni "prebivalci" nabirajo plodove za zimo. Tudi človek pospravlja pridelek. Jesen je pisana in lepa.

Hajnalka Škaper
OŠ Gornji Senik

BERTA GOLOB

OBLAKI DEŽAKI

Novembra se začnejo dogajati deževne reči. Oblast prevzamejo oblaki dežaki. Združijo se v veliko plahto sive oblačnosti in zakrijejo sonce.

Oblaki dežaki so prepojeni z mokroto. Tiščijo se drug drugega, da med njimi ni prostora za en sam samcat sončni žarek. To so resnični oblaki ob(v)laki, ki obvladejo ves svet v puščobo.

Iz njih lije jesenski dež. Pa kako! Šolarjem kaplja za vrat, čeprav jih mame oblačijo v nepremočljive bunde. Premoči tudi najboljše šolske torbe in razmaže očetov podpis v beležki.

Oblakom dežakom je figo mar za vse to. Kot za stavo zlivajo na zemljo svojo deževnico. Ljudje razpenjajo pisane dežnike. Pri popoldanski kavici razpravljajo samo še o tem nezasišanem deževanju.

Ni čudno, ko pa jih zebe v mokre noge.

V kulturnem programu na simpoziju "Košič in njegov čas" v števanovskem kulturnem domu so nastopili učenci števanovske šole. Pevski zbor je zapel nekaj slovenskih pesmi, recitatorji pa so se predstavili s teksti prekmurskih avtorjev, tudi Košičevimi, v katerih je bila izražena simbolika porabske sedanosti.

IZ SAUSUSA SAUSUS?

Vsi poznamo tisti tau iz Svetoga pisma, gda se Savel, ki je tak graubo priganjo prve kristjane, ūso prauti Damaskusi, pa gnauk je samo edna velka sveklost gratala, pa ga je Baug pito: "Savel, Savel, zaka me preganjaš?..." Kak vejmo, Savel se je tak zbojo, ka je tri gni nikanej vūdō pa djo tō nej... Sledik pa je grato apoštol Pavel.

Ce rejsan tau zgodbo iz Svetoga pisma tak šagau mamō pripovejdati, kak lejpo peldo, ka se eške najbole hūdi človek tū leko povrnē, v slednjom cajti dosta lūdi tau nūca za tiste, šteri tak radi svoj plašč obračajo, kak vōter fuda.

Dosta takši peld geste pri nas v Porabji tō. Zdaj Vam samo eno sploj kratko zgodbico povejm. V Porabji geste en človek, šteri zagvūšno vej, ka so zvūn njega - pa vendar eške zvūn enpar lūdi - vsi drugi komunisti. Ali pa, če so nej komunisti, z njimi držijo. Sploj pa v preminaučaj cajtaj 40 let nazaj. Kristjan je tō

samo un - naj bau, mogauče eške enpar lūdi.

No, tē najbole sveti protivnik komunistov je v lejpaj staraj stalinističaj kontrolējro mlatitve (csēplēsi ellenōr). Žetvo delati pa mlatiti ga je vtraga bilau. Vejte, tau v tistaj cajtaj, gda so pavram cejli pauv vkraj djemali, tak, ka so eške pode vkūp meli, naj jim ja nika ne ostane. Kak vejte, siromački pavri so probali vse fele vōnjati, kak bi si leko kaj skrili. Kak bi leko svojo siromastvo branili. Na skrūma so mesarili, pauv pa meso zakapali pa endrugo. (Ništarni so zatau mogli v vauzi sedeti.)

Te pa gnauk tē najbole sveti protivnik komunistov, kak "csēplēsi ellenōr" - v službi pri komunistaj - pride k enomi gazdi, gde ranč fejst mlatijo. Vert si je vōzbrodo, ka malo pšenice cuj plevam spisti, pa do te kokauši don malo gesti mele. Mojtfiks! Siguren plačanec komunistov se razpezdne, ka kaj tau tam v plevaj geste, pa v svojo irko začne nu-

tripisati: telko pa telko kilogramov. Te ma pa siromački hišni gospodar pravi: "človek dragi! Vejpa tisto ne pišij, kak tisto so samo plevē!?" Tovariš "csēplēsi ellenōr" - v službi Rakosina - pa pravi: "Tau je tō državina pšenica! Tau se tō more cuj zračunati!..."

Tak so te pavrine kokauši lačne ostale. Pa držina tō. Nika nej valalo, ka je tē siguren kontrolor būu z vesi, skor saused od gazde. Človek bi se leko čūdivo toma tō, ka je tē nekdanji Rakosina službenik gnesnaden - brez razložka dobrega pa lagvoga - tak prauti vsemi tistomi, ka se je v preminaučaj 40 lejtaj zgodilo. Ce rejsan je slednji 30 lejt tak živo, ka ma ranč pavre nej tarbōlo dojgūliti pa mantrati, zato ka ga je gnili sistem tadržō - brez dela. Pavri so tadale mogli delati, za Kádāra tō, un pa je dobivo pa dobiva socialno pomauč.

Te pa nej čūda, ka je gnili socializem sploj mogo zagniliiti.

Francek Mukič

NIKA ZA SMEJ

Kak leko bogati gratamo?

Naš Kalman eden den nika po Varaša mota. Kak odi, se sreča s svojim padašom, stero ga je že sploj dugo nej vido. Pita ga, gde je odo pa zakoj je tak nikši dojkločnjeni?

Padaš Štefan ma pa etak pravi: "S cuga dem v Krmedini sam biu." "Ka si pa v Krmedini delo?" pita naš Kalman.

Štefan sprvoga neške nikanej prajti. Kalman vidi, ka je nika nej vreda, pa ga pozovē k Šabedlina. Gda je naš Štefan že peti velki špricer pijo, se je etak taužo svojma padaši Kalmani: "No zdaj ti povejm, gde sam biu. V Krmedini na boroviji sam odo, razpito sam se od svoje žene."

Naš Kalman pa zdaj z velikimi očami gleda pa ga pita: "No pa kak sta te skončali?"

Naš Štefan pa zdaj etak pravi: "Kak, kak. Tak, ka sam ge daubo deco, ona pa auto." "Ka pa gazdija, kak sta se raztalala?" pita Kalman.

"Gazdija?" pravi Štefan, "gazdijo so pa odnesli fiškališke."

Naš Geza je že sploj stari biu, eden den je nej s postale

mogo. Doktorje so več nika nej dobroga prajli, držina leko čaka njegvo smrt. Popodneva je že rodbina tū vse vkūprišla, aj nazauči baudejo pri njegvoj smrti, aj njegva žena nede sama.

Kak etak stoddijo blūzi betežnika, naš Geza etak pravi svojoj ženi: "Ne mislim, ka bi eske gdasvejta mogo gorstaniti. Vse skrb mej. Tau tū ne pozabi, ka je saused dužan nam 10 djezero forintov. Povej ma, ka bi se že šikalo nazajdati." Žena djauče pa obeča, ka de gučala s sausadom. Naš Geza si vzema eške mauč pa tadala guči: "Tau tū ne pozabi, ka mi smo pa Pištaki dužni pet djezero forintov. Nazaj ma daj." Žena se pa zdaj nazaj obrnē pa etak pravi drugim: "Srmač moj mauč, že vkriz guči, že nejma dosta znak."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtak

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija